



Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (5)

Datum
2026-01-30

Diarienummer
341-11588-2025

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande på betänkande från utredningen Effektivare organisering och genomförande av statlig väg och järnväg (SOU 2025:120)

Bakgrund

Er beteckning: LI2025/02146

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att föreslå en ny struktur och ramar för alternativa former för organisering och genomförande av infrastrukturinvesteringar. Detta förslag har nu kommit till Länsstyrelsen Västerbotten, nedan benämnd Länsstyrelsen, på remiss.

Sammanfattning

- Ett välfungerande transportsystem är grundläggande för Västerbottens näringsliv och invånare. Brister i kapacitet, robusthet, redundans och genomförande i dagens transportsystem skapar stora utmaningar.
- Länsstyrelsen ser positivt på utredningens ambition att effektivisera genomförandet av statlig väg- och järnvägsinfrastruktur.
- Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att det finns möjligheter att med alternativa genomförandeformer höja effektiviteten både i tidiga planeringsskeden, under produktion och i förvaltning. Med Botniabanan AB i färskt minne ser vi hur ett separat projektbolag kan leverera ett snabbare, smidigare och billigare genomförande.
- Länsstyrelsen håller med om att ett statligt ägt bolag bör skapas för att effektivare planera, genomföra och förvalta utvalda väg- och järnvägsobjekt. Kommuner och regioner kan vara delägare i underbolag för enskilda objekt eller på annat sätt delaktiga för att stärka samverkan, lokal förankring och framdrift.

- Avsaknad av lånemöjlighet begränsar bolagets förmåga att jämna ut kassaflöden och tidigarelägga byggstarter. En kombination av anslags- och lånefinansiering behövs för stabilitet, kontinuitet och realistiska tidplaner.
- Länsstyrelsen välkomnar att två av de sju särskilt utpekade objekten är i Västerbotten, E4 förbifart Skellefteå och Norrbotniabanan. Båda ytterst angelägna för länet.
- Länsstyrelsen uppmanar till skyndsamhet och betonar att både Norrbotniabanan och E4 förbifart Skellefteå flyttas över till det nya bolaget så snabbt som möjligt. För att möjliggöra en så sömlös och snabb överföring som möjligt föreslår Länsstyrelsen att Trafikverket får i uppdrag vara behjälplig i bolagsbildningen av de utpekade objekten. Dessutom understryker Länsstyrelsen behovet av att målår fastställs.
- Länsstyrelsen betonar betydelsen av att det nya bolaget ska kunna verka över nationsgränserna på samma sätt som Öresundsbrokonsortiet när Öresundsbron byggdes.
- Länsstyrelsen anser att förslaget om ett statligt bolag för genomförande av statlig väg- och järnvägsinfrastruktur bör genomföras under förutsättning att genomförandet säkerställer rättssäkerhet och god samordning med regional fysisk planering, miljö- och klimatarbete, totalförsvarsplanering samt övriga statliga intressen.

Yttrande

Västerbotten är ett stort län med långa avstånd och ett omfattande näringsliv. Ett välfungerande transportsystem är grundläggande för många företag och effektiva transporter av gods är avgörande för konkurrenskraften. Transportsystemet spelar även en avgörande roll för regionförstoring och kompetensförsörjning. Brister i kapacitet, robusthet, redundans och genomförande i dagens transportsystem skapar stora utmaningar. Samtidigt utgör effektivare järnvägsutbyggnad och upprustning en viktig möjlighet för den gröna omställningen, eftersom den gör det möjligt att flytta mer trafik från väg till järnväg, minska utsläppen och skapa mer energieffektiva transporter.

Länsstyrelsen välkomnar regeringens beslut att utreda hur alternativa former för organisering och genomförande av statlig transportinfrastruktur kan genomföras för att skapa förutsättningar för

ökade effektivitetsvinster och ett snabbare genomförande av infrastrukturinvesteringar.

Investeringar i transportinfrastrukturen är av stor betydelse för Sveriges konkurrenskraft och för medborgarnas välfärd som är beroende av effektiv tillgång till transporttjänster. De investeringar som görs i transportinfrastruktur behöver ske med hög effektivitet. Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att det finns möjligheter att med alternativa genomförandeformer höja effektiviteten både i tidiga planeringsskeden, under produktion och i förvaltning.

För effektivare genomförande föreslås att ett statligt ägt bolag skapas med uppgiften att planera, genomföra och förvalta utvalda väg- och järnvägsobjekt. Länsstyrelsen delar utredarens uppfattning att bolaget bör få möjlighet att verka även i de tidiga planeringsskedena i utvecklingen av objekt. Överlämning av objekt från Trafikverket till bolaget bör ske i så tidiga faser som möjligt eftersom effektiviseringspotentialen är störst under planeringsarbetet.

Med Botniabanan AB i färskt minne ser vi hur ett separat projektbolag kan leverera ett snabbare, smidigare och billigare genomförande. Botniabanan AB ägdes till 91 procent av staten, medan Kramfors, Örnsköldsviks, Nordmalings och Umeå kommuner ägde 2,25 procent vardera. Slutkostnaden blev 639 miljoner kronor billigare än beräknat.

Gällande bolagskonstruktionen anser Länsstyrelsen att Kommuner och regioner kan vara delägare i underbolag för enskilda objekt för att stärka samverkan, lokal förankring och framdrift.

Utredningen föreslår att objekten i bolaget finansieras genom fleråriga anslag utan att bolaget ges möjlighet till lånefinansiering. Det riskerar att återskapa dagens flaskhalsar där Trafikverket är beroende av årliga anslag, vilket försvårar en långsiktig planering och gör det svårt att sätta en realistisk tidpunkt för färdigställande. Länsstyrelsen menar att detta begränsar bolagets förmåga att jämna ut kassaflöden och tidigarelägga byggstarter. En kombination av anslags- och lånefinansiering behövs för stabilitet, kontinuitet och realistiska tidplaner.

Länsstyrelsen delar utredningens utgångspunkt att utgå från objekt som finns i den nationella transportinfrastrukturplanen. Utredningen pekar ut 7 objekt som synnerligen intressanta för en fortsatt planering inför överlämning. Av dessa är två i Västerbotten, E4 förbifart Skellefteå och Norrbotten. Dessa pekades redan ut i Trafikverkets förslag till Nationell plan för Transportinfrastrukturen 2026–2037 i slutet av förra året och Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att gå vidare med dessa två för att se om de kan genomföras effektivare.

Norrbotniabanan och E4 förbifart Skellefteå är båda mycket viktiga projekt för Västerbotten och norra Sverige. Länsstyrelsen uppmanar till skyndsamhet och understryker att både objekten flyttas över till det nya bolaget utan dröjsmål. För att möjliggöra en så sömlös och snabb överföring som möjligt föreslår Länsstyrelsen att Trafikverket får i uppdrag vara behjälplig i bolagsbildningen av de utpekade objekten. Länsstyrelsen betonar behovet av tydliga målår för objekten. Norrbotniabanans avsaknad av målår stoppar i dag upp kommunernas planering av anslutande infrastruktur, stationslägen, bostäder samt beställning av tåg.

Länsstyrelsen har i ett flertal yttranden föreslagit att pröva alternativ finansiering och alternativt genomförande av Norrbotniabanan. Norrbotniabanan AB har presenterat ett genomarbetat förslag för detta och Länsstyrelsen bedömer att ett särskilt projektbolag skulle medföra betydande fördelar. Med hög samhällsekonomisk potential ökar Norrbotniabanan kapaciteten, robustheten och redundansen i transportsystemet.

Länsstyrelsen betonar betydelsen av att det nya bolaget ska kunna verka över nationsgränser på samma sätt som när Öresundsbron byggdes. Öresundsbrosortiet byggde Öresundsbron och ansvarar i dag för drift och underhåll. Konsortiet ägs till lika delar av den svenska och den danska staten.

Länsstyrelsen anser mot bakgrund av ovan nämnda att förslaget om ett statligt bolag för genomförande av statlig väg- och järnvägsinfrastruktur prövas vidare. Det förutsätter att bolagets uppdrag och ansvar avgränsas tydligt i förhållande till Trafikverkets myndighetsroll samt att genomförandet säkerställer rättssäkerhet och god samordning med regional fysisk planering, miljö- och klimatarbete, totalförsvarsplanering samt övriga statliga intressen i Västerbotten.

De som medverkat i beslutet

Samråd i detta ärende har skett med Länsstyrelsen Norrbotten, Norrbottenabanan och Skellefteå kommun.

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med strategen Mikael Bergström som föredragande.



Helene Hellmark Knutsson



Mikael Bergström